
Seksuell revolusjon eller kontrarevolusjon?

KOMMENTAR

EIVIND MELAND

eivind.meland@uib.no

Eivind Meland er fastlege og professor

Ingen oppgitte interessekonflikter

Ketil Slagstad har i et svært interessant og opplysende essay om hivepidemiens politiske historie trukket noen lærdommer som jeg deler fullt ut (1). Den har lært oss at de syke skal behandles som ansvarlige moralske aktører og trekkes med som viktige premissleverandører i alt forebyggende helsearbeid. Den har også lært oss betydningen av brukermedvirkning i forskning. Selv om det er mange andre kilder til erkjennelsen av at forskningens perspektivvalg og fortolkning er moralsk betinget, ser jeg som Slagstad at hivaktivister kan ha bidradd til betimelig ny erkjennelse.

For meg skurrer det imidlertid når det gjelder forfatterens overordnede forståelsesramme. Den seksuelle revolusjon på 60- og 70-tallet fremstilles ensidig som et frigjøringsprosjekt rettet mot heteronormativ autoritær forstokkethet. Politiske krefter som antydte at epidemien hadde moralske implikasjoner, og som formidlet et helt legitimt syn på at seksualiteten må innordnes moralen og en større kjærlighetsdimensjon i menneskelivet, blir mistenkeliggjort som undertrykkende moralister. Han fremholder også uforbeholdent at den seksuelle revolusjonen fortsatt er et støtteverdig prosjekt. Er den det?

Vi som deltok i den radikale bevegelsen på 60- og 70-tallet har hatt et tvetydig forhold til mange foreteelser i denne radikaliseringen. Var normoppløsningen og den ytterliggående liberalitet med vekt på retten til uhemmet sex og tilhørende partnerbytter, ofte kombinert med rus, en del av en revolusjon eller en kontrarevolusjon? Det avhenger vel hvem man spør. Barn av foreldre som deltok i eksperimentelle samlivsbytter har sikkert andre svar enn foreldrene. Folk med tilhørighet til tradisjonell norsk arbeiderbevegelse hadde også

tvetydige opplevelser, og det var ikke først og fremst tillit til disse delene av venstrebevegelsen som ble vekket. De så ofte med berettiget skepsis på disse borgerbarnas outrerte liberale utskeielser.

Drøftinger om seksualitet, fysisk kjærlighet, nestekjærlighet, moralsk ansvarlighet og familiens sosiale funksjon fortjener å bli drøftet i et større perspektiv enn en dualisme mellom frigjøring og undertrykking. I vår ble Shakespeares Sonetter spilt på Festspillene i Bergen, og det ble tydelig for meg at kompleksiteten og dilemmaene knyttet til disse spørsmål er tidløse, og dypt forankret i den menneskelige eksistens. Mennesket kan ikke realisere sitt livspotensiale utelukkende som et frigjøringsprosjekt. Grunnen er at vi som art er innnevde med hverandre, og er mennesker først og fremst ved at vi er medmennesker.

Derfor tror jeg heller ikke at den seksuelle revolusjon er et støtteverdig prosjekt når den fysiske tiltrekning gjøres til et hovedmål for identifikasjon og identitet. Det skyldes ikke først og fremst ubehag og motstand i majoritetskulturen, som reagerer på at det ikke skilles mellom seksualitet og promiskuitet. Prosjektet trues også av indre motsetninger og oppløsningstendenser i den seksuelle minoritetsbevegelsen, som atomiseres i stadig mindre og mer utsøkte seksuelle legninger som konkurrerer om offerlegitimitet. Er det upassende å foreslå «medmenneske» som vårt felles og viktigste identitetsprosjekt?

LITTERATUR

1. Slagstad K. Taushet er død – hva hivaktivistene lærte oss. Tidsskr Nor Legeforen 2017. [CrossRef]

Publisert: 21. august 2017. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.17.0672
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 26. mars 2026.